

«La ciutat del perdó»

Una intervenció pública que em va ser demanada a Santa Coloma de Farners em va fer repassar per enèsima vegada la història de la massiva petició d'indult adreçada l'any 1884 pels ciutadans de Girona a favor dels militars Ferrándiz i Bellés, alçats contra la monarquia des del seu batalló de Santa Coloma.

Un poble commogut va apostar aleshores contra la pena de mort i a favor de la vida. I no ho va pas fer per raons partidistes, ni per un fàcil impuls sentimental, sinó que una qüestió de principi, expressada en termes que encara avui sorprenen per la seva contundència i per la seva dignitat.

Vint-i-cinc anys després —com també ha estat recordat aquests dies— Joan Maragall va intentar demanar l'indult de Ferrer i Guàrdia amb un famós article periodístic. Però ni el poeta va poder veure publicat l'article, ni Barcelona va saber ser «la ciutat del perdó» que ell esperava. Per això, més tard, Cambó podria dir: «Si hi ha culpa per l'afusellament de Ferrer, és culpa de tot el cos social; tots els ciutadans de Barcelona hem afusellat Ferrer en no demanar el seu indult».

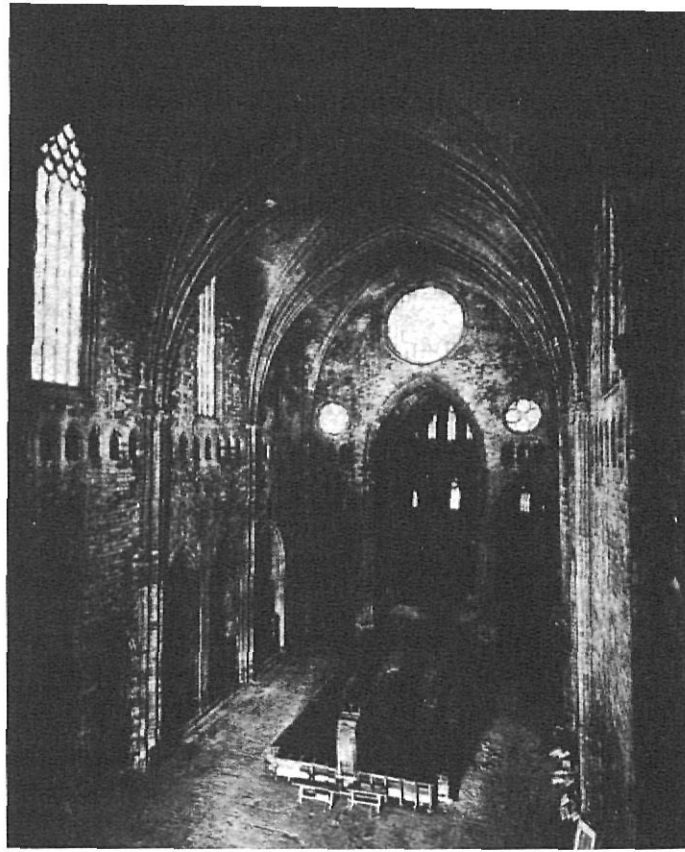
El cas de Girona és exactament el contrari. També Ferrándiz i Bellés van ser afusellats, però d'aquelles morts els gironins en van ser innocents. Una tercera part de la població —i és aviat dit!— va signar, en el decurs de vuit hores, els plectes de petició de gràcia disposats en el vestíbul de l'Ajuntament.

L'esperit d'aquella «ciutat del perdó» ha reviscut fa poc en un text del secretariat gironí de *Justícia i Pau*. Quan dissortadament la pena de mort ha tornat a ser notícia en diversos països de ben diversos règims i cultures, la declaració gironina ha estat ben explícita i transparent: «Des de la més profunda convicció que ningú —ni un govern escollit democràticament— és amo i senyor de la vida de les persones, rebutgem la pena de mort allà on encara existeix i es practica. Considerem que és una vergonya per a la humanitat, que ens fa recular en el camí d'edificar un món més civilitzat».

De tant en tant, amb una lamentable intermitència, persones i grups del nostre país s'estripen les vestidures i demanen la reinstauració de la pena de mort. Una proposta com aquesta no hauria de tenir sentit a Girona, on les paraules de *Justícia i Pau* troben el ressò de les de fa cent anys, i on el vot de Rahola, esculpit en pedra, pot ser llegit cada dia per tothom, entre passejada i passejada, a la Rambla de la Llibertat: «Que el patíbul no torni a aixecar-se en el clos august de la noble i estimada ciutat ni en cap altre indret del món».

L'orgue immòbil

Quan Martin Heidegger va voler il·lustrar un llibre amb les seves reflexions sobre l'espai, va triar l'extraordinari escultor basc Eduardo Chillida. Ara Chillida, en una entrevista a *La Vanguardia*, confessa quins són els quatre espais interiors més impressionants que coneix: Santa Sofia de Constantinoble, el panteó de Roma, Santa Maria del Mar de Barcelona i la catedral de Girona.

L'orgue va ser desmuntat durant la guerra civil i, incomprensiblement, el van tornar a instal·lar en el mateix lloc. Aquesta fotografia dels anys quaranta mostra la imatge insòlita de la nau sense l'orgue.

L'elogi d'aquest especialista en espais va acompanyat, en el cas de Girona, del greuge obligat i inevitable. Chillida proposa la conveniència de convocar un concurs internacional d'arquitectes per treure l'orgue que destorba i empeteix la grandesa de la nau, la més ampla —com és sabut— de l'arquitectura gòtica mundial.

De concursos internacionals d'arquitectes, la catedral de Girona en sap alguna cosa. Un congrés d'experts ja va ser convocat, l'any 1415, per decidir si s'havien de bastir tres naus o una sola. Ara la qüestió és molt més nímia, però la tossuderia i la passivitat institucionals potser exigiran intervencions alienes amb repercussions espectaculars. Si l'elogi de Chillida ens sorprèn i ens afalaga, el seu greuge no ens hauria de sorprendre gens. Només uns ulls massa acostumats com els nostres poden trobar normal allò que per a un foraster resulta inconcebible: que, sota els vint-i-tres metres de pedra i d'aire de la nau, la catedral aixoplugui l'enemic més manifest de la seva elegància, l'orgue solitari i tosc que barra el pas i entorpeix la visió del recinte en la seva alada dimensió global.

Ja fa més de cent anys, el 1888, Josep-Narcís Roca i Farreras va fer notar la incongruència de la situació d'aquest orgue, que perjudica la perspectiva i l'harmonia de la nau. Pere de Palol, l'any 1953, va dir que l'orgue minvava greument la majestat, la força i la potència del temple. Josep Pla, més directe, va afirmar que l'orgue semblava una caixa de panses. A partir de 1974 va començar una polèmica sobre la conveniència de desmuntar l'orgue del seu lloc actual. Però, d'aleshores ençà, el capítol catedralici no s'ha decidit a fer res. L'any 1975, en una nota adreçada a l'opinió pública, va dir que la reflexió hauria de durar molt de temps, perquè hi havia en joc problemes litúrgics, pastorals, arquitectònics, històrics, econòmics i sentimentals. *No sabem si, en el llenguatge dels canonges, dinou anys són molt de temps o molt poc. No sabem si, mestrestant, hi ha algú que de debó treballa per resoldre un a un els problemes d'aquesta llarga llista que sembla configurar, amb sis adjectius diferents, una muralla insalvable. El cas és que, si quan una qüestió esdevé inacabable se l'anomena «l'obra de la Seu», el temps transcorregut no ha pas estat capaç de desmentir el proverbi.*

Entreu a la catedral i trobareu l'orgue, impàvid, en el lloc de sempre. Ni el prestigi de Chillida no podrà remoure aquesta feixuga nosa que ha esdevingut el símbol de l'immobilisme més gratuït i pernicios.